

Bruselj, 24. november 2023
(OR. en)

15986/23

DEVGEN 218	DIGIT 280
FIN 1246	COLAC 155
ACP 125	COEST 639
RELEX 1390	SAN 700
MIGR 418	GENDER 210
SUSTDEV 154	CLIMA 597
COHOM 223	ENER 640
COAFR 422	MAMA 176
COASI 208	

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	21. november 2023
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2023) 717 final
Zadeva:	POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU Letno poročilo za leto 2023 o izvajanju instrumentov zunanjega delovanja Evropske unije v letu 2022

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2023) 717 final.

Priloga: COM(2023) 717 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 21.11.2023
COM(2023) 717 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Letno poročilo za leto 2023

o izvajanju instrumentov zunanjega delovanja Evropske unije v letu 2022

{SWD(2023) 357 final}

Kazalo

GLOBALNE ZAVEZE	1
Uvod	1
Odziv EU na rusko vojno agresijo proti Ukrajini.....	2
EU: močan svetovni akter	3
Strategija Global Gateway	4
Spodbujanje trajnostnega razvoja	5
GLOBALNE PREDNOSTNE NALOGE	5
Človekov razvoj	5
Zeleni dogovor	6
Digitalizacija, znanost, tehnologija in inovacije	7
Trajnostna rast in delovna mesta	8
Migracije in prisilno razseljevanje.....	8
Upravljanje, mir, varnost in človekove pravice.....	9
SVETOVNI VPLIV.....	9
Podsaharska Afrika.....	9
Azija in Pacifik	10
Ameriki in Karibi.....	10
Evropsko sosodstvo.....	11
Zahodni Balkan in Turčija	12
Čezmorske države in ozemlja (ČDO)	12

GLOBALNE ZAVEZE

Uvod

Leta 2022, ko je svet še naprej okrevajal po pandemiji COVID-19, se je morala mednarodna skupnost spoprijeti z novo krizo zaradi ruske vojne agresije proti Ukrajini in njenih posledic. Ruska agresija je povzročila veliko humanitarno krizo, zvišanje svetovnih cen hrane, ki je dodatno zaostrojlo neustrezno prehransko varnost na svetovni ravni, in dolgotrajno energetska krizo.

EU se je s svojimi instrumenti zunanjega delovanja in mednarodnimi partnerstvi odzvala na posledice vojne, tako da je okrepila svojo politično, humanitarno in finančno podporo Ukrajini in sosednjim državam, hkrati pa tudi podporo drugim partnerjem, zlasti najmanj razvitim in najranljivejšim.

V tem poročilu so opisani ključni elementi finančne podpore EU mednarodnim partnerstvom, humanitarni pomoči, zunanji politiki in širitvi v letu 2022. V večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 en sam instrument, tj. Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (NDICI – Globalna Evropa), vključuje večino nekdanjih instrumentov za zunanje financiranje, dopolnjuje pa ga nekaj ciljno usmerjenih instrumentov, kot sta humanitarna pomoč in instrument za predpristopno pomoč (IPA III) ¹.

V letu 2022 se je začela izvajati strategija **EU Global Gateway**² za spodbujanje trajnostne povezanosti z naložbami v infrastrukturo po vsem svetu na petih prednostnih področjih na podlagi pristopa „Ekipa Evropa“³. V okviru te strategije sta Evropska unija in Afriška unija sprejeli naložbeni sveženj Afrika-Evropa⁴.

EU je v okviru strategije Global Gateway še naprej izvajala **gospodarske in naložbene načrte** za sosedstvo in regije širitve, osredotočene na mala in srednja podjetja ter zeleni in digitalni prehod v regiji vzhodnega partnerstva, v južnem sosedstvu pa na zeleni prehod, odpornost proti podnebnim spremembam, povezanost in podporo zasebnemu sektorju.

EU je še naprej zagotavljala **humanitarno pomoč** za ublažitev trpljenja več milijonov najranljivejših ljudi po vsem svetu. Leta 2022 je vzpostavila **zmogljivost za evropski humanitarni odziv**, da bi okrepila takojšnjo zmogljivost za humanitarni odziv na nenadne naravne nesreče in nesreče, ki jih povzroči človek.

EU je s pomočjo v okviru širitve podprla razvoj podeželja in naložbe na ključnih področjih, kot so promet, energetska varnost ter digitalni in zeleni prehod. Evropski svet je junija potrdil, da je prihodnost **Ukrajine, Moldavije in Gruzije** v EU, **Ukrajini in Moldaviji** pa je podelil status države kandidatke.

EU je še naprej podpirala **demokratizacijo in človekove pravice**, pri čemer je napotila šest misij za opazovanje volitev (v Kolumbijo, Kenijo, Libanon, Lesoto, Sveti Tomaž in Princ ter Vzhodni Timor) in izvajala misije za spremljanje izvajanja priporočil v osmih državah.

¹ Več podrobnosti je navedenih v delu I Uvod delovnega dokumenta služb Komisije, ki je priložen temu letnemu poročilu.

² https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_sl

³ Združevanje virov EU z viri držav članic EU in evropskih institucij za financiranje razvoja.

⁴ Glej str. 4.

EU je ponovno potrdila svojo zavezanost **svetovni varnosti**, evropski mirovni instrument pa je podpiral mir v partnerskih državah in regijah, kot so Mozambik, Niger, Nigerija, Somalija, Moldavija in Zahodni Balkan.

EU je še naprej podpirala države pri premagovanju posledic pandemije COVID-19 in začela izvajati novo **globalno zdravstveno strategijo**⁵ za izboljšanje globalne zdravstvene varnosti in zagotavljanje boljšega zdravja za vse. Poleg tega se je odzvala na druge lokalizirane epidemije, kot so novi izbruhi ebole in kolere ter izredne razmere zaradi opičjih koz.

EU ter Organizacija afriških, karibskih in pacifiških držav (OAKPD) sta leta 2022 dosegli napredek pri podpisu **Sporazuma o partnerstvu OAKPD-EU**⁶. Medtem je bil Sporazum o partnerstvu iz Cotonouja podaljšan do sredine leta 2023.

Odziv EU na rusko vojno agresijo proti Ukrajini

Odziv EU na rusko vojno agresijo proti Ukrajini je bil enoten, odločen in takojšen. 27 držav članic in njihovi partnerji po svetu so **obsodili neizzvano in neupravičeno vojno agresijo** ter hitro ukrepali za politično in gospodarsko osamitev Rusije. EU je obsodila tudi prijavljene kršitve mednarodnega humanitarnega prava.

Z neomajno podporo Ukrajini je EU okrepila politično, humanitarno in finančno pomoč tej državi. EU je leta 2022 v tesnem sodelovanju s skupino G7 in drugimi partnerji sprejela devet svežnev sankcij brez primere proti osebam in subjektom, odgovornim za invazijo, ki so bili usmerjeni proti ključnemu ruskemu finančnemu, energetskega in prometnemu sektorju ter podjetjem v državni lasti, zaradi česar so bila v EU zamrznjena sredstva v vrednosti približno 24,1 milijarde EUR.

Direktiva o začasni zaščiti je bila prvič aktivirana, da bi se zagotovila takojšnja zaščita skoraj 4 milijonom ljudi, ki so morali pobegniti iz Ukrajine (poleg več kot 6,6 milijona razseljenih oseb v Ukrajini). Trgovina z ljudmi je bila večinoma preprečena z izvajanjem skupnega načrta EU za boj proti trgovini z ljudmi za zaščito tistih, ki prihajajo v EU.

EU, njene države članice in finančne institucije so s pristopom „Ekipa Evropa“ **mobilizirale 18,9 milijarde EUR**⁷ **finančne pomoči**, proračunske podpore in humanitarne pomoči. V okviru evropskega mirovnega instrumenta je bila mobilizirana tudi vojaška podpora v višini 3,1 milijarde EUR, vzpostavljena pa je bila tudi misija EU za vojaško pomoč ukrajinskim oboroženim silam s proračunom v višini več kot 100 milijonov EUR. Potem ko je Ukrajina februarja aktivirala mehanizem Unije na področju civilne zaščite, je bilo leta 2022 zagotovljenih več kot 80 000 ton pomoči v naravi v vrednosti približno 502 milijona EUR.

Odziv na izredne razmere na področjih, kot so stanovanja in popravila kritične infrastrukture, tudi v okviru solidarnostnih pasov med EU in Ukrajino, odporna digitalna preobrazba in kibernetika varnost ter boj proti dezinformacijam, je bil **podprt** s 330 milijoni EUR nepovratnih sredstev. Za odpravljanje posledic vojne je bil tudi spremenjen namen drugih programov EU v vrednosti skoraj 200 milijonov EUR.

⁵ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_sl

⁶ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/european-development-policy/acp-eu-partnership_en

⁷ Brez deleža podpore EBRD, ki ni neposredno krita z jamstvi EU.

Skupna izplačila pomoči EU so znašala 10,1 milijarde EUR⁸, od tega je bilo 7,2 milijarde EUR makrofinančne pomoči in 686 milijonov EUR proračunske podpore.

Jedrska varnost je bila ena od glavnih skrbi zaradi neodgovornega ravnanja Rusije v ukrajinskih jedrskih objektih in njihovi okolici. Komisija je mobilizirala evropski instrument za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti, da bi se čim prej odzvala na povzročeno uničenje, zlasti v izključitveni coni v Černobilu. Podpora EU je vključevala 5 milijonov EUR za dvostransko pomoč za ponovno vzpostavitev zmogljivosti spremljanja in prispevek v višini 5 milijonov EUR za mednarodni račun za sodelovanje v Černobilu za obnovo infrastrukture, povezane z jedrsko varnostjo. Dodatnih 3,4 milijona EUR je bilo namenjenih podpori Mednarodni agenciji za atomsko energijo, vključno z njeno prisotnostjo na kritičnih jedrskih lokacijah v Ukrajini.

Ruska blokada ukrajinskega izvoza in uničevanje pridelkov sta še okrepila svetovno prehransko krizo. Število ljudi z izrazito **neustrezno prehransko varnostjo** je leta 2022 doseglo rekordno raven in znašalo približno 258 milijonov⁹.

EU je s celostnim pristopom „Ekipa Evropa“ okrepila svojo podporo **prehranski varnosti** ter podprla najbolj prizadete afriške, bližnjevzhodne, karibske in pacifiške države, med drugim s spodbujanjem ukrajinskega izvoza prek solidarnostnih pasov med EU in Ukrajino. Ta enotni odziv na neustrezno prehransko varnost na svetovni ravni bi moral v obdobju 2021–2024 mobilizirati približno 18 milijard EUR, od tega 8,3 milijarde EUR od institucij EU in približno 9,6 milijarde EUR od držav članic. Institucije EU so leta 2022 izplačale približno 2,6 milijarde EUR za boj proti neustrezni prehranski varnosti na svetovni ravni, vključno s približno 1 milijardo EUR humanitarne pomoči v hrani¹⁰.

EU je okrepila tudi prizadevanja za odpravo pomanjkanja gnojil na svetovni ravni, ki je bilo poudarjeno v sporočilu o gnojilih, objavljenem novembra¹¹.

EU: močan svetovni akter

EU je bila v letu vse večje negotovosti še naprej gonilna sila multilateralizma in učinkovita pri odzivanju na svetovne izzive, pri čemer je uresničevala ambiciozno sosedsko politiko, spodbujala solidarnost in razvijala celovita partnerstva za varovanje in spodbujanje miru, stabilnosti, demokracije in človekovih pravic.

Države članice EU so prav tako ponovno potrdile svojo zavezo, da bodo v tesnem sodelovanju z mednarodnimi partnerji prevzele večjo odgovornost za evropsko varnost in obrambo, da bi zaščitile skupne interese in vrednote.

⁸ Brez upoštevanja spremembe namena za ukrepe, povezane s konflikti.

⁹ <https://www.fsinplatform.org/global-report-food-crises-2023>

¹⁰ Ta znesek vključuje humanitarne pomoči v obliki hrane, prehrane in preživetja ter 50 % večnamenskih humanitarnih programov denarne pomoči (delež večnamenskih nakazil sredstev, ki naj bi se po ocenah porabila za hrano, na podlagi študije, ki jo je leta 2023 izvedel Generalni direktorat Komisije za evropsko civilno zaščito in evropske operacije humanitarne pomoči (GD ECHO)).

¹¹ [COM\(2022\) 590 final/2 z dne 9. novembra 2022.](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1875/oj)

EU in njenih 27 držav članic v okviru pristopa „Ekipa Evropa“ skupaj ostajajo največji vir uradne razvojne pomoči (URP) z 92,8 milijarde EUR v letu 2022¹², kar predstavlja 43 % globalne uradne razvojne pomoči¹³ (kar je 0,59 % bruto nacionalnega dohodka).

EU in njene države članice so okrepile pomoč partnerskim državam in zagotovile, da podpora Ukrajini ne bo škodovala preostalemu svetu.

Julija je potekal prvi **dialog na visoki ravni med EU in Združenimi narodi (ZN)**, ki sta ga vodila predsednica Ursula von der Leyen in generalni sekretar ZN António Guterres. Z njim so bili potrjeni naši skupni cilji in pomen sodelovanja pri reševanju svetovnih izzivov.

EU je mobilizirala 2,6 milijarde EUR humanitarne pomoči za podporo pri obravnavanju nujnih potreb prizadetega prebivalstva po vsem svetu. EU, države članice, EIB in EBRD v okviru pristopa „Ekipa Evropa“ ostajajo ene od ključnih svetovnih donatork humanitarne pomoči, tudi za „pozabljene izredne razmere“, kot je lakota v Sahelu.

EU in njene države članice so bile še naprej vodilne pri mednarodni **solidarnosti v času COVID-19** s 502,2 milijona odmerkov cepiva, ki so jih delile s partnerskimi državami. Od tega je bilo 422 milijonov odmerkov razdeljenih v okviru instrumenta COVAX, 80,2 milijona odmerkov pa na dvostranski ravni.

Dosežen je bil hiter napredek pri izvajanju pobude Global Gateway v zvezi s **proizvodnjo cepiv, zdravljenjem in zdravstvenih tehnologij ter dostopu do njih v Afriki**, napovedana pa je bila tudi pobuda za podporo podobnim prizadevanjem v Latinski Ameriki in na Karibih.

EU in njene države članice so bile še naprej vodilne pri svetovnih prizadevanjih za spoprijemanje s podnebnimi spremembami in okoljskimi izzivi, EU pa je s 5,340 milijarde EUR v obdobju 2021–2022 še vedno največja svetovna ponudnica mednarodnega javnega podnebnega financiranja.

Strategija Global Gateway

Komisija je v letu 2022 v tesnem sodelovanju z drugimi akterji v okviru pristopa „Ekipa Evropa“ še naprej izvajala strategijo **Global Gateway**¹⁴ z uvedbo pomembnih naložbenih svežnjev strategije Global Gateway in pobud Ekipe Evropa.

Prvi sestanek **odbora za strategijo Global Gateway** je potekal 11. decembra, vodila ga je predsednica Ursula von der Leyen, na njem pa so se sestali ministri in ministrice za zunanje zadeve držav članic.

Komisija je kot pomemben korak k mobilizaciji načrtovanih 300 milijard EUR naložb do leta 2027 z Evropsko investicijsko banko podpisala sporazum o jamstvu v vrednosti 26,725 milijarde EUR za javne naložbe v okviru **Evropskega sklada za trajnostni razvoj plus (EFSD+)**. Poleg tega je Komisija dodelila 8,45 milijarde EUR¹⁵ finančnih jamstev za naložbe zasebnega sektorja, dodeljenih v okviru EFSD+, za podporo 56 predlaganim naložbenim programom na Zahodnem Balkanu in v Turčiji, v regijah

¹² Na podlagi predhodnih podatkov OECD za leto 2022, objavljenih spomladi 2023.

¹³ Globalna uradna razvojna pomoč je tukaj opredeljena kot uradna razvojna pomoč, o kateri skupaj poročajo EU in vse druge države donatorke.

¹⁴ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_sl

¹⁵ Generalni direktorat za mednarodna partnerstva (GD INTPA) je dodelil 6,05 milijarde EUR, Generalni direktorat za sosedstvo in širitvena pogajanja (GD NEAR) pa 2,4 milijarde EUR.

sosedstva ter podsaharski Afriki, Latinski Ameriki, Aziji in Pacifiku. Ta jamstva zasebnega sektorja bi lahko ustvarila naložbe v vrednosti več kot 67 milijard EUR.

Ključne naložbe v tem prvem letu izvajanja vključujejo spodbujanje digitalne poveztivosti med EU in njenimi partnerji, povečanje proizvodnje energije iz obnovljivih virov in zanesljive oskrbe z energijo, dostop do financiranja za mala in srednja podjetja ter razširitev dostopa do cepiv, zdravil in zdravstvenih tehnologij ter njihove proizvodne zmogljivosti.

Na šestem vrhu EU in Afriške unije (AU) 17. in 18. februarja je bil kot prvi rezultat strategije Global Gateway predstavljen **naložbeni sveženj Afrika-Evropa**, v okviru katerega bodo do leta 2027 mobilizirane naložbe v vrednosti vsaj 150 milijard EUR, vključno z 28 milijardami EUR nepovratnih sredstev.

V regijah sosedstva in širitve pri izvajanju strategije Global Gateway pomagajo trije regionalni gospodarski in naložbeni načrti s 84 vodilnimi projekti, s katerimi bo do leta 2027 mobiliziranih do 77 milijard EUR naložb. Na Zahodnem Balkanu ter v vzhodnem in južnem sosedstvu se izvajajo obsežni infrastrukturni projekti, kot so osmi železniški koridor med Severno Makedonijo in Bolgarijo, podmorski električni kabel med Gruzijo in Romunijo v Črnem morju ter podmorski optični kabel Medusa, ki povezuje severno Afriko s Španijo, Francijo, Italijo, Ciprom in Portugalsko.

Spodbujanje trajnostnega razvoja

Prednostne naloge EU v zvezi z razvojnimi ukrepi – človekov razvoj, zeleni dogovor, trajnostna rast in dostojna delovna mesta, digitalizacija, neenakosti, migracije ter upravljanje, mir in varnost – podpora mednarodnim partnerjem pri doseganju **ciljev trajnostnega razvoja ZN**.

EU in njene države članice so utrdile svojo zavezanost doseganju teh ciljev, tudi z uvedbo strategije **Global Gateway**, ki s prednostnimi naložbami prispeva k vsem ciljem trajnostnega razvoja.

Komisija je leta 2022 cilje trajnostnega razvoja dejavno vključila v **okvir EU za boljše pravno urejanje**¹⁶.

GLOBALNE PREDNOSTNE NALOGE

Človekov razvoj

Izzivi brez primere, vključno s konflikti, podnebnimi spremembami, zdravstvenimi pandemijami in tiho svetovno krizo v izobraževanju, so v zadnjih letih obrnili napredek na področju človekovega razvoja in povečali neenakosti. EU je leta 2022 podvojila prizadevanja na različnih področjih ukrepanja.

S pandemijo COVID-19 se je pokazala potreba po boljšem preprečevanju, pripravljenosti in odzivu na prihodnje zdravstvene krize. V okviru strategije Global Gateway se je 30. novembra začela izvajati nova **globalna zdravstvena strategija EU**¹⁷, v kateri sta poudarjena pomen funkcionalnih in vključujočih zdravstvenih sistemov ter potreba po obravnavi pripravljenosti na področju zdravstvene varnosti ob hkratnem izboljšanju pravičnega dostopa do cepiv, zdravil in medicinskih tehnologij ter krepitvi

¹⁶ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation_sl

¹⁷ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_sl

zmogljivosti za njihovo proizvodnjo. EU se je leta 2022 zavezala, da bo Globalnemu skladu namenila 715 milijonov EUR¹⁸.

Komisija je nadaljevala **ukrepe na področju socialne zaščite** v desetih državah, prek dveh globalnih instrumentov pa je bila osredotočena na vzpostavljanje sistemov, digitalizacijo in registracijo ter posebne sisteme socialne zaščite za ženske in neformalne delavce.

EU je v skladu s svojim akcijskim načrtom za enakost spolov III še naprej spodbujala humanitarne ukrepe, ki upoštevajo vidik spola, in **enakost spolov**. V okviru ustreznih večstranskih in regionalnih forumov ter dvostranskih dialogov je poudarila vprašanja, povezana z ženskami, mirom in varnostjo. Nadaljevala se je krepitev vključevanja vidika spola, tudi z misijami in operacijami skupne varnostne in obrambne politike.

EU je še naprej ščitila otroke in otrokove pravice po vsem svetu, vključno z otroki v oboroženih spopadih. S tem je izpolnila svoje zaveze iz strategije EU o otrokovih pravicah za obdobje 2021–2024¹⁹.

Mladi, ki predstavljajo več kot 1,8 milijarde posameznikov, so ključni akterji sprememb, ki prispevajo k oblikovanju odpornejših, bolj vključujočih in uspešnejših družb po vsem svetu. Komisija je oktobra sprejela prvi **akcijski načrt za mlade v okviru zunanjih odnosov EU**²⁰ za vključevanje, opolnomočenje in povezovanje mladih po vsem svetu.

Regionalna **pobuda Ekiye Evropa za delovna mesta prek trgovine in naložb** v južnem sosedstvu, ki se je začela izvajati maja, podpira celosten pristop k ustvarjanju delovnih mest z združevanjem pobud, ki trgovino, naložbe in podjetništvo povezujejo z ustvarjanjem delovnih mest in razvojem človeškega kapitala.

Izobraževanje je bilo še naprej eno od ključnih področij zunanjih odnosov EU. EU si je prizadevala, da bi vsakemu otroku, tudi otrokom in mladim, ki so jih prizadeli konflikti, krize in izredne humanitarne razmere, zagotovila pravico do izobraževanja. Izobraževanju v izrednih razmerah je namenila 10 % svojega proračuna za humanitarno pomoč. EU je bila na septembrskem vrhu o preobrazbi izobraževanja priznana kot **svetovna podpornica izobraževanja**.

Naložbe EU so bile osredotočene na učitelje, **pravičnejše in bolj vključujoče izobraževalne sisteme** ter znanja in spretnosti, ki bodo partnerskim državam omogočile, da čim bolj izkoristijo digitalni in zeleni prehod.

Zeleni dogovor

EU je na 27. konferenci pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o **spremembi podnebja** (UNFCCC COP27) predstavila pomembne pobude za podporo partnerskim državam pri blažitvi podnebnih sprememb in odzivanju nanje. Skupaj z Afriško unijo, Dansko, Nemčijo, Francijo in Nizozemsko je začela pobudo Ekiye Evropa za prilagajanje podnebnim spremembam in odpornost nanje v Afriki, ki združuje obstoječe in nove programe za prilagajanje podnebnim spremembam v vrednosti več kot 1 milijardo EUR.

¹⁸ Za obdobje 2023–2025.

¹⁹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_sl

²⁰ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/youth/youth-action-plan_en

Za pomoč pri postopnem opuščanju premoga je EU s svojimi partnerji iz skupine G7 podpisala **partnerstvo za pravičen energetski prehod** z Indonezijo in Vietnamom ter dosegla napredek pri izvajanju takega partnerstva z Južno Afriko. EU je z Nemčijo vzpostavila tudi svetovno platformo za premogovniške regije, da bi podprla pravičen gospodarski prehod z izmenjavo znanja in mreženjem.

EU je do konca leta 2022 zagotovila tehnično podporo 29 partnerskim državam pri oblikovanju, posodabljanju in izvajanju nacionalno določenih prispevkov in nacionalnih načrtov za prilagajanje. Z ZDA, Indijo, Kitajsko in drugimi velikimi onesnaževalci je v okviru podnebnih in energetskih dialogov sodelovala na področju politik energetskega prehoda, dobrih praks in zelenih tehnologij, da bi pospešila razvoj energije iz obnovljivih virov in spodbujala energijsko učinkovitost.

EU je dejavno sodelovala tudi v večstranskih forumih, da bi si prizadevala za svetovni energetski prehod, usklajen s cilji Pariškega sporazuma. Podprla je razvoj svetovnega trga vodika. Leta 2022 so bili podpisani dvostranski nezavezujoči sporazumi z Ukrajino, Egiptom, Japonsko, Namibijo in Kazahstanom, da bi se razvilo povpraševanje po obnovljivem vodiku ali prispevalo k **energiji iz obnovljivih virov in proizvodnji vodika**.

Na decembrski konferenci COP15 o biotski raznovrstnosti je bil sprejet Kunminško-montrealski svetovni okvir za biotsko raznovrstnost. EU je ponovno potrdila svojo zavezo, da bo v okviru zunanjega sodelovanja zagotovila 7 milijard EUR za podporo **biotski raznovrstnosti**.

Komisija je sprejela novo **agendo EU za mednarodno upravljanje oceanov**²¹, ki odraža prednostne naloge, določene v evropskem zelenem dogovoru.

EU je tudi okrepila sodelovanje s partnerskimi državami, da bi podprla **trajnostno potrošnjo in proizvodnjo**, zlasti prehod na krožno gospodarstvo, in sicer z izvajanjem pobude „Preklopite na zeleno“, vključno z regionalnimi programi v Aziji, Afriki in Sredozemlju.

Komisija je začela izvajati **pobudo za zeleno energijo Afrika–Evropa** za povečanje zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov za 300 gigavatov ter zagotovitev dostopa do cenovno dostopne, zanesljive in trajnostne energije.

Po začetku izvajanja globalne zaveze za metan na konferenci COP26 je EU podprla razvoj Mednarodne opazovalnice emisij metana, ki jo upravlja program ZN za okolje, za zbiranje podrobnih podatkov, krepitev zmogljivosti in podporne ukrepe za zmanjšanje emisij metana.

Digitalizacija, znanost, tehnologija in inovacije

V okviru strategije Global Gateway je bil leta 2022 dosežen velik napredek na področju digitalnih programov, tudi v podsaharski Afriki, in sicer z vodilno pobudo o podatkih, pobudo EurAfrica Gateway (mednarodni podmorski kabli) in pobudo za regionalno ogrodje iz optičnih vlaken v Afriki (regionalne/čezmejne kopenske povezave). Poleg tega je izvršna podpredsednica Margrethe Vestager v Nigeriji predstavila prvi sveženj strategije Global Gateway za digitalno gospodarstvo v vrednosti 820 milijonov EUR.

Februarja je bila na indijsko-pacifiškem forumu vzpostavljena regionalna azijska in pacifiška podružnica **vozišča Digitalna tehnologija za razvoj (vozišče D4D)**. Latinskoameriška in karibska

²¹ [JOIN\(2022\) 28 final z dne 24. junija 2022.](#)

podružnica je bila ustanovljena leta 2022, afriška podružnica pa je še naprej izvajala več vodilnih pobud, kot sta projekt Afriške unije in EU za vozlišče D4D in IDEA.

Dosežen je bil napredek pri vzpostavitvi **digitalnega zavezništva med EU ter Latinsko Ameriko in Karibi**, ki ga podpira vozlišče D4D, zagotavljanju finančnih sredstev za vzpostavitev dialoga o digitalni politiki med EU ter Latinsko Ameriko in Karibi, širitvi programa BELLA za digitalno infrastrukturo, vzpostavitvi digitalnega pospeševalnika za podjetja ter izvajanju regionalnega programa Copernicus.

Uspešno se je začela druga faza programa za **globalno spremljanje okolja in varnosti ter Afriko (GMES in Afrika)**, najpomembnejše pobude za opazovanje Zemlje ter globalno spremljanje okolja in varnostnega sodelovanja med Afriko in EU.

Naložbeni sveženj Global Gateway Afrika-Evropa predvideva tri vodilne pobude s posebnim poudarkom na znanosti, tehnologiji in inovacijah za podporo inovacijskemu programu Afriške unije in EU, regionalnim centrom odličnosti za zeleni prehod ter opazovanju Zemlje in vesoljskim tehnologijam.

Trajnostna rast in delovna mesta

EU je leta 2022 z omogočanjem mobilizacije javnega in zasebnega financiranja podprla trajnostno in vključujočo rast ter ustvarjanje dostojnih delovnih mest v partnerskih državah. Objavljeno je bilo poročilo o vlaganju v trajnostni razvoj²² v zvezi z izvajanjem **akcijske agende iz Adis Abebe**.

Strokovni instrument EU za zaposlovanje, delo in socialno zaščito (**SOCIEUX+**) je svoje dejavnosti razširil na države Zahodnega Balkana s finančnimi sredstvi v višini 10 milijonov EUR.

Komisija je z memorandumi o soglasju še naprej raziskovala **dvostranska strateška partnerstva na področju vrednostnih verig surovin**, zlasti s partnerji v Afriki (npr. z Namibijo), Latinski Ameriki, na Zahodnem Balkanu in v Srednji Aziji (npr. s Kazahstanom).

Novembra je Komisija zaključila pogajanja z Republiko Angolo o sporazumu o spodbujanju trajnostnih naložb, ki bo pomagal privabiti in razširiti naložbe ob hkratnem vključevanju zavez na področju okolja in pravic delavcev.

V poročilu o napredku pomoči za trgovino za leto 2022²³ je bilo potrjeno, da je pomoč EU za trgovino partnerskim državam pomagala pri povečanju zmogljivosti za trgovanje in spoprijemanju s pandemijo COVID-19. EU in njene države članice so še naprej glavne svetovne ponudnice pomoči za trgovino.

Migracije in prisilno razseljevanje

Leta 2022 se je število migrantov na večini migracijskih poti v EU povečalo, zlasti na poteh v osrednjem in vzhodnem Sredozemlju ter na Zahodnem Balkanu. Po vsem svetu je število prisilno razseljenih oseb

²² Evropska komisija, Generalni direktorat za mednarodna partnerstva, *Investing in sustainable development: progress report 2018–2020* (Vlaganje v trajnostni razvoj: poročilo o napredku za obdobje 2018–2020), Urad za publikacije Evropske unije, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2841/156351>.

²³ Evropska komisija, Generalni direktorat za mednarodna partnerstva, *EU aid for trade: progress report 2022* (Pomoč EU za trgovino: poročilo o napredku za leto 2022), Urad za publikacije Evropske unije, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2841/005862>.

prvič doseglo 100 milijonov, ruska vojna agresija proti Ukrajini pa je povzročila več milijonov nadaljnjih razselitev.

EU in njene države članice so decembra ob skupnem sodelovanju začele izvajati dve vodilni regionalni pobudi Ekipe Evropa za okrepitev upravljanja migracij, zlasti vzdolž migracijskih poti v osrednjem in zahodnem Sredozemlju ter vzdolž atlantske migracijske poti. Decembra je Komisija predstavila akcijski načrt EU za reševanje izzivov na zahodnobalkanski poti.

Leta 2022 je bil sprejet dodaten sveženj v višini 310 milijonov EUR za podporo razseljenemu sirskemu prebivalstvu v Siriji ter beguncem in ranljivim gostiteljskim skupnostim v Iraku, Jordaniji in Libanonu²⁴. EU in njene države članice skupaj ostajajo največje donatorke pri odzivu na to krizo. Na **šesti bruseljski konferenci o podpori prihodnosti Sirije in širše regije** so bile mobilizirane zaveze v skupni vrednosti 6,4 milijarde EUR.

Upravljanje, mir, varnost in človekove pravice

Ukrepanje EU je prispevalo k močnejši Evropi v svetu s spodbujanjem celostnega pristopa h konfliktom in krizam, vključno s podporo za krepitev miru in odpornosti, **reformo varnostnega sektorja ter krepitev zmogljivosti v podporo razvoju in varnosti za razvoj**.

V **Afganistanu** se je EU osredotočila na preprečevanje zloma države, pri čemer je upoštevala morebitne družbene in gospodarske posledice v Afganistanu in zunaj njega. Posebna pozornost je bila namenjena pravicam žensk in deklet ter enakosti spolov. Vzpostavljen je bil forum za afganistanske voditeljice.

EU je z večstranskimi, regionalnimi in dvostranskimi orodji ter sodelovanjem s civilno družbo še naprej podpirala in spodbujala človekove pravice ter demokracijo. Skupaj z mrežo za človekove pravice in demokracijo je soorganizirala **24. forum EU in nevladnih organizacij o človekovih pravicah**²⁵, ki je bil osredotočen na odgovornost in pravičnost. Poleg tega je EU obnovila in znatno povečala podporo mehanizmu ProtectDefenders.eu, ki je leta 2022 zagotovil podporo več kot 6 500 najbolj ogroženim zagovornikom človekovih pravic.

Komisija je leta 2022 dodelila 170 milijonov EUR **Jemnu**, kjer je še vedno ena najhujših humanitarnih kriz na svetu. Več milijonov Jemencev je razseljenih, obubožanih in podhranjenih.

SVETOVNI VPLIV

Podsaharska Afrika

Na **šestem vrhu EU in Afriške unije** je bila sprejeta skupna vizija za prenovljeno partnerstvo, ki jo dopolnjuje naložbeni sveženj strategije Global Gateway. **11. srečanje komisij** EU in Afriške unije je potekalo 28. novembra ter je zajemalo celoten spekter sodelovanja med EU in Afriško unijo.

V okviru **programa mobilnosti mladih v Afriki** je bilo v 31 državah dodeljenih 36 projektov programa Erasmus+ za krepitev zmogljivosti.

²⁴ Vključno z 240 milijoni EUR humanitarne pomoči.

²⁵ https://www.eeas.europa.eu/eeas/stop-impunity-%E2%80%93-road-accountability-and-justice_en

EU in Namibija sta novembra podpisali memorandum o soglasju za vzpostavitev strateškega partnerstva na področju vrednostnih verig trajnostnih surovin in obnovljivega vodika.

Azija in Pacifik

EU je decembra v Bruslju gostila prvi **vrh EU-ASEAN** (Združenje držav jugovzhodne Azije), s katerim je bila obeležena 45. obletnica diplomatskih odnosov. Na dogodku se je začel nov **energetski dialog med EU in ASEAN** v podporo energetskega prehodu in regionalnemu povezovanju energetskih sistemov ter pobudam strategije Global Gateway, v okviru katerih bodo mobilizirane naložbe v višini 10 milijard EUR. Ob robu vrha sta bila z **Malezijo** in **Tajsko** podpisana sporazuma o partnerstvu in sodelovanju. EU in ASEAN sta oktobra podpisala tudi celoviti sporazum o zračnem prometu med EU in ASEAN, ki je prvi medregionalni letalski sporazum.

EU in Japonska sta se na 28. **vrhu EU-Japonska** zavezali, da bosta sodelovali pri zagovarjanju mednarodnega reda, ki temelji na pravilih, in se dogovorili o prvem digitalnem partnerstvu EU.

Septembra je bil organiziran prvi forum o zelenem vodiku med EU in Indijo, da bi se podprlo sodelovanje javnega in zasebnega sektorja pri razvoju vodika za razogljičenje indijskega gospodarstva.

EU in njene države članice so po junijskih poplavih, ki so prizadele več milijonov ljudi, hitro podprle **Pakistan**.

Leta 2022 je proračunska podpora EU 750 000 otrokom, ki se ne šolajo, omogočila dostop do izobraževanja prek 25 309 učnih centrov v **Bangladešu**.

Na **konferenci o poveztljivosti EU-Srednja Azija** v Samarkandu so bile nadalje razvite pobude za regionalno poveztljivost ter obravnavane potrebe po opredelitvi trajnostnih, zanesljivih in učinkovitih prometnih, digitalnih in energetskih povezav med Evropo in Srednjo Azijo. Na konferenci je bil napovedan tudi začetek pobude strategije Global Gateway za digitalno poveztljivost²⁶.

Partnerstvo med EU in **Svetom za sodelovanje v Zalivu** je v letu 2022 dobilo nov zagon z zasedanjem Skupnega sveta februarja, na katerem je bil potrjen ambiciozen petletni skupni akcijski program. EU je maja sprejela skupno sporočilo o strateškem partnerstvu z Zalivom²⁷.

V regiji so se razvila tudi prizadevanja za zmanjšanje emisij metana, in sicer na konferencah v Turkmenistanu, jugovzhodni Aziji in na Kitajskem.

Ameriki in Karibi

V Buenos Airesu so se zunanji ministri in ministrice **Skupnosti latinskoameriških in karibskih držav (CELAC)** ter EU 27. oktobra sestali prvič po letu 2018.

Decembra sta EU in Čile sklenila **napredni okvirni sporazum med EU in Čilom**, s čimer sta posodobila obstoječi dvostranski pridružitveni sporazum.

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_6963

²⁷ [JOIN\(2022\) 13 final z dne 18. maja 2022.](#)

Predsednica Ursula von der Leyen in predsednik španske vlade Pedro Sánchez sta 22. junija začela **ново partnerstvo med EU ter Latinsko Ameriko in Karibi** na področju lokalne proizvodnje cepiv, zdravil in drugih zdravstvenih tehnologij ter krepitve odpornosti zdravstvenih sistemov.

Socialno-ekonomska in politična kriza v **Venezueli** se je nadaljevala, pri čemer se ocenjuje, da več kot 14 milijonov ljudi potrebuje pomoč, več kot 7 milijonov Venezuelcev pa je zapustilo svojo državo. Prispevek EU k večsektorskim operacijam pomoči v Venezueli in širši regiji je podprl približno 3,1 milijona ranljivih oseb.

Evropsko sosodstvo

V vzhodnem sosodstvu sta v letu 2022 prevladovali ruska vojna agresija proti Ukrajini in krepitev odnosov z državami vzhodnega partnerstva EU (Armenijo, Azerbajdžanom, Gruzijo, Moldavijo in Ukrajino). EU je ohranila tudi višjo raven podpore beloruskemu ljudstvu.

Decembra so zunanji ministri in ministrice iz EU in držav vzhodnega partnerstva ponovno potrdili pomen **programa vzhodnega partnerstva**, hkrati pa priznali, da je treba izvajanje prilagoditi glede na sedanje dogodke.

EU je spodbujala mirovna pogajanja med **Armenijo in Azerbajdžanom** ter v Armenijo napotila misijo v okviru skupne varnostne in obrambne politike, kar je prva taka napotitev v državo Organizacije pogodbe o kolektivni varnosti. Poleg tega je EU še naprej zagotavljala humanitarno pomoč obema stranema.

Z memorandumom o soglasju o energiji, ki je bil julija podpisan z **Azerbajdžanom**, se bo okrepila energetska varnost EU in podprl zeleni prehod Azerbajdžana.

EU je z močno podporo **beloruski** civilni družbi in neodvisnim medijem pomagala ohraniti državljansko udeležbo in svobodne glasove navkljub brutalni represiji, ki jo izvaja Lukašenkov režim.

EU je zagotovila močno podporo za odpornost Moldavije ter okrepila sodelovanje na področju varnosti in obrambe (vključno s sodelovanjem na področju hibridnih groženj, kibernetске varnosti in boja proti dezinformacijam ter ukrepi pomoči moldavskim oboroženim silam v okviru evropskega mirovnega instrumenta). Marca se je začel politični in varnostni dialog na visoki ravni. EU je še naprej zagotavljala ukrepe za krepitev zaupanja, da bi spodbudila prizadevanja za reševanje sporov.

V **Gruziji** je EU pomagala zmanjšati ranljivost države za hibridne in kibernetске grožnje ter z evropskim mirovnim instrumentom podprla posodobitev njenih obrambnih sil. Še naprej je dejavno sodelovala pri prizadevanjih za reševanje sporov, na primer z delom posebnega predstavnika EU za Južni Kavkaz in krizo v Gruziji ter z nadzorno misijo EU.

Na četrtem ministrskem srečanju med EU in južnim sosodstvom, ki je potekalo 24. novembra v Barceloni, so EU in njeni partnerji potrdili svojo zavezanost krepitvi sredozemskih partnerskih vezi. Zavezali so se tudi, da bodo obravnavali najbolj pereče gospodarske, socialne, okoljske in varnostne izzive, pri čemer so se osredotočili na posledice ruske agresije proti Ukrajini, zlasti posledice za energetska in prehranska varnost.

Oktoberja je bilo podpisano **zeleno partnerstvo med EU in Marokom**. Cilj programa *Énergie Verte*, vrednega 50 milijonov EUR, je spodbuditi energetske prehode Maroka, program *Terre Verte*, vreden 115 milijonov EUR, pa podpira trajnostni razvoj gozdarstva in kmetijstva.

EU in Egipt sta novembra okrepila sodelovanje pri prehodu na čisto energijo s podpisom memoranduma o soglasju o strateškem partnerstvu za obnovljivi vodik. Tristranski sporazum z Egiptom in Izraelom zagotavlja okvir za dobavo izraelskega plina v EU z uporabo zmogljivosti Egipta za utekočinjanje.

Zahodni Balkan in Turčija

EU je bila v letu 2022 še naprej zavezana spodbujanju evropske perspektive regije ter je julija začela pogajalski proces s **Severno Makedonijo** in **Albanijo**. Poleg tega je **Bosni in Hercegovini** decembra podelila status kandidatke in dosegla dogovor o liberalizaciji vizumskega režima za Kosovo²⁸. V Tirani je 6. decembra potekal **prvi vrh EU-Zahodni Balkan**.

Ključni okvir politike za sredstva IPA III so še vedno gospodarski in naložbeni načrti ter zelena agenda za Zahodni Balkan, ki se izvajajo prek **naložbenega okvira za Zahodni Balkan**. Leta 2022 je bilo odobrenih 40 vodilnih programov, ki naj bi spodbudili naložbe v višini 5,7 milijarde EUR.

Pomemben dosežek v novembru je bilo hitro sprejetje doslej največjega, 1 milijardo EUR vrednega **svežnja za energetske podpore Zahodnemu Balkanu** v odziv na energetske krize.

Turčija gosti največje število beguncev na svetu. EU je z dvema vodilnima humanitarnima programoma zagotovila denarno pomoč skoraj 1,5 milijona ljudem ter več kot 800 000 otrokom in njihovim družinam pomagala pri dostopu do izobraževanja.

Čezmorske države in ozemlja (ČDO)

Čezmorske države in ozemlja ohranjajo posebne ustavne vezi s tremi državami članicami: Dansko, Francijo in Nizozemsko.

Nova Kaledonija je 22. novembra gostila **19. letni forum EU-ČDO**. Čezmorske države in ozemlja imajo vse bolj strateško vlogo za EU, so pomembni ambasadorji EU v svojih regijah in s seboj prinašajo pomembne prednosti, kot so obsežne izključne ekonomske cone.

Na Karibih **program „RESEMBID“** pomaga vsem čezmorskim državam in ozemljem v regiji pri krepitevi odpornosti, trajnostni energiji in morski biotski raznovrstnosti. Prizadevanja na področju biotske raznovrstnosti koristijo habitatom v šestih čezmorskih državah in ozemljih ter približno 400 000 državljanom in prebivalcem.

²⁸ To poimenovanje ne posega v stališča o statusu ter je v skladu z RVSZN 1244/1999 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.